

NITTEDAL KOMMUNE

Samarbeid mellom kommunen
og de frivillige lag og foreninger

Ad hoc-utvalgets innstilling

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Under behandlingen av Handlingsplan 2005/2008 i kommunestyret 20. desember 2004, ble det enstemmig vedtatt å opprette et ad hoc-utvalg for å se på alternative organiseringer av samarbeidsformen mellom Nittedal kommune og de frivillige organisasjonene.

1.2 Mandat

Utvalget fikk følgende mandat:

- Utvalget skal evaluere dagens samarbeidsform mellom kommunen og de frivillige lag og foreninger.
- Alternative organiseringer av samarbeidsformen vurderes og legges fram for kommunestyret i løpet av høsten 2005.
- Utvalget skal vurdere konsekvenser av endrede utleiepriser

1.3 Sammensetning

Sammensetning av utvalget:

Leder Hilde Thorkildsen (Ap)	Varamedlem	Anne Grete Sandbukt(Sv)
Nestleder Rune Aslaksen (H)	"	Kristin By Woll(Frp)
Medlem Inge Solli (V)	"	Magnhild Strand(Sp)
Medlem Tom Erik Sveum (Idrettsrådet)		
Medlem Steinar Brun (Nittedal kulturforum)		
Medlem Håvar Austgar (Nittedal frivillighetssentral)		
Medlem Anita Nyquist (Administrasjonen)		
Sekretær Brit Langseth (Kulturseksjonen)		

1.4 Arbeidsform

Utvalget har hatt møter på følgende tirsdager i 2005: 7.6, 16.8, 20.9, 11.10, 25.10, 15.11, 13.12, og følgende i 2006: 10.1, 17.1, 31.1 og 14.2 vanligvis fra kl.19.00-21.30. Utvalget har også gjennomført en pressekonferanse 13. desember.

Utvalget har gjennom sitt arbeid hatt fokus på følgende områder: Identifisere og synliggjøre de «spenningspunktene» som har vært mellom kommunen og de frivillige, samt å foreslå tiltak som kan bedre samarbeidet og ikke minst rammebetingelsene for det frivillige arbeidet i Nittedal.

Utvalget har arbeidet godt sammen og det resultatet som nå legges frem er enstemmig i utvalget.

Vi kommer med en rekke tilrådinger til kommunestyret og tillater oss i tillegg å fremme forslag på møtepunkter mellom det politiske miljøet og de frivillige organisasjonene.

2 Frivillighetens plass i Nittedal

Nittedal er sammensatt av tre sektorer: næringslivet, kommunen og den tredje sektoren som består av de frivillige organisasjonene. Nittedal utgjør en krakk med tre ben. Hvis det ene benet taes vekk faller Nittedal.

De frivillige organisasjonene er en viktig og nødvendig del av kommunens ve og vel. De frivillige organisasjonene karakteriserer mye av dagens Nittedal, hva vi er stolte av og hvorfor vi velger å bo og engasjere oss her. Nettopp i en tid med knapphet på offentlige ressurser er det viktig å pleie det frivillige arbeidet, siden dette kan utfylle og komplettere det tjenestetilbudet som innbyggerne forventer - eller i hvert fall fortjener. Kommune, fylke og stat har ansvar for svært mange av velferdsgodene og spesielt de lovpålagte tjenestene, men en kommunes tjenestetilbud består tross alt av mer enn dette, og der bør det kunne være duket for et tettere samarbeid med de frivillige organisasjonene. De frivillige organisasjonene er avgjørende for utviklingen av Nittedal innen kultur, idrett og humanitært arbeid.

Samarbeidet mellom kommunen og de frivillige organisasjonene må være tuftet på likverdighet og gjensidig respekt. Kommunen og de frivillige organisasjonene må være to likeverdige parter som drar i retning av samme mål. Samarbeidet på tvers av disse sektorene krever forståelse av hverandres roller og likeverdig anerkjennelse.

De frivillige organisasjonene er med på å skape Nittedal på tre viktige måter.

Sosial integrasjon

Med sosial integrasjon menes muligheten til sosial kontakt og opparbeidelse av relasjoner til andre mennesker og storsamfunnet. De frivillige organisasjonene er arenaer der folk møtes på tvers av tradisjonelle lojalitetsmønstre som naboskap, familie og sosial gruppe. De frivillige organisasjonene inkluderer innbyggerne gjennom aktivitet, underholdning og gjennom å kanalisere hjelp. Kontakten og dannelsen av fellesskap i de frivillige organisasjonene gir mulighet til innflytelse og legitimering av minoritetsinteresser, kulturell medvirkning og felles idrettslig aktivitet.

De frivillige organisasjonene gir i det hele tatt muligheten til å være en bidragsyter framfor en mottaker. Gjennom et livsløp går innbyggerne fra speideren og dans eller fotball til ungdomsklubben, koret og danseforeningen og videre til et sted i en hjelpe- og støtteforeninger, politikken, kulturen eller idretten. Det lokale sivilsamfunnet er i sin helhet spunnet rundt de frivillige organisasjonene. De frivillige organisasjonene fyller innbyggernes liv med mening og gir Nittedal identitet. Et lokalsamfunn med frivillighet sier noe om kvaliteten på lokalsamfunnet.

Alternativ økonomi

De frivillige organisasjonene er basert på gratis arbeid. På landsbasis utfører frivillige 157 000 årsverk ubetalt innsats hvert år. Der den norske velferdsstaten ikke strekker til, tar frivilligheten steget ut. De frivillige organisasjonene har også en fleksibilitet til å snu seg etter behov som er langt raskere enn kommunens mer bundne tøyler.

De frivillige organisasjonene har også en egenverdi i det som "produseres" i de frivillige organisasjonene, men føler manglende respekt fra kommunens politiske ledelse. Det er viktig å gjenreise respekten for det arbeidet som faktisk legges ned, og som vi ser som sunn mosjon blant massene, imponerende idrettsutøvelse blant våre fremste, i kulturformidling av høy kvalitet, i ren og skjær spilleglede, og ikke minst i de humanitære organisasjonenes glede over å glede andre. Vi må for all del ikke redusere verdien av dette til ren hobbyvirksomhet, og derfor alltid måtte kreve av det frivillige organisasjonslivet at de mange timene må gi ytterligere gevinster.

Demokrati

De frivillige organisasjonene er grasrotas stemme. De frivillige organisasjonene er viktige brikker i lokaldemokratiet, fordi de er vinduer til folks behov. Samtidig er de frivillige organisasjonene skoler i demokrati der det læres om endring og utvikling. Dette skaper politisk engasjement. Noen av de effekter et velfungerende organisasjonsliv kan ha er ganske åpenbare. Organisasjonslivet skaper ansvarsbevisste og engasjerte innbyggere, og bygger bro over klassiske skillelinjer, blant annet med hensyn til alder. De frivillige organisasjonene driver demokratiutvikling, noe som jo også er en av kommunenes viktigste oppgaver, ved siden av de rene tjenesteytelser. Her vil vi ha stor nytte av et samarbeid med de frivillige organisasjonene, slik at de bidrar til å utvikle og oppdra engasjerte og ansvarsbevisste innbyggere.

De frivillige organisasjonene utgjør et enormt potensial for videreutvikling av Nittedal. På en del områder vil dette kreve et bredere samarbeid mellom kommunen og de frivillige organisasjonene.

I konkret samarbeid er det viktig at kommunen og de frivillige organisasjonene har forståelse for hverandres ulike utgangspunkt og har samarbeid per definisjon som felles utgangspunkt. De frivillige organisasjonene må anses som en ekstra ressurs og ikke noe som kan etatstyres for å inns spare en ellers presset kommuneøkonomi.

I et samarbeid mellom frivillige organisasjoner og kommunen kan vi bygge opp en sterkere identitet for Nittedal. Nittedal har et formidabelt potensial, gjennom sitt blomstrende organisasjonsliv. Men et potensial er ikke nok. Dette må utløses, det må pleies og det må videreutvikles.

Ad hoc-utvalget ser kimen til noe nytt i Nittedal - en ny, engasjerende og offensiv måte å utnytte alle de gode kreftene som det frivillige Nittedal representerer.

Kommunalt ansvar og frivillighet

Frivillige kan i mange tilfeller løse oppgaver på en annen og mer fleksibel måte enn det kommunen kan. Sentrale velferdsoppgaver er et offentlig ansvar, men de frivillige humanitære organisasjonene bør utgjøre et supplement til det offentlige. Deres arbeid bygger på frivillighet, og kan derfor ikke være en erstatning for det som er et offentlig ansvar.

Frivillige i Nittedal har overtatt for kommunen å organisere feiring av merkedager på Skytta bo- og omsorgssenter. Det er et eksempel hvor frivillig engasjementet bidrar på en positiv måte. Det er også slik at en rekke velferdstjenester utføres av ideelle organisasjoner slik som Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen. Det er ingen tvil om at disse organisasjonene fyller en viktig rolle og funksjon i det norske samfunnet.

Frivillige organisasjoner innen kultur og idrett tilbyr aktiviteter til innbyggere i alle aldre og innen mange områder. Disse aktivitetene skaper tilhørighet til Nittedal, og bidrar sterkt til at de som bor her i bygda kan ta del i "det gode liv". Kulturopplevelser, idrettsprestasjoner, forebyggende helsearbeid og demokratiutvikling er viktige verdier, og det er i kommunens interesse at disse tilbudene blir opprettholdt og utviklet videre. Dette arbeidet er de frivillige organisasjonene best på å utføre, mens en del rammebetingelser, tilrettelegging og støttefunksjoner må være et kommunalt ansvar.

Frivillige i Gjelleråsen IF organiserer fritidstilbudet GIF Storby, et tilbud til uorganisert ungdom i Søndre Nittedal. GIF får mye ut av de offentlige tilskuddene de får bl.a. fra Nittedal kommune. Selv om GIF Storby utfører et godt og effektivt arbeid, er vi avhengig av ildsjeler og et stort frivillig engasjement for å oppnå gode resultater. Et slikt tilbud kan ikke uten videre kopieres til andre deler av bygda, og er hele tiden avhengig av at de frivillige stiller opp. Kommunen har sett betydningen av dette arbeidet og den frivillige innsatsen som nedlegges i GIF. GIF Storby genererer mer aktivitet og flere typer tiltak

for ungdom i bygda enn det kommunen selv hadde klart innenfor samme kostnadsramme.

Det kan kartlegges hvilke områder frivillige organisasjoner er bedre egnet enn kommunen selv til å utføre samfunnsnyttige oppgaver i lokalsamfunnet.

Dette kan skje ved at de frivillige tar på seg humanitære oppgaver som øker livskvaliteten for de berørte. Frivillighetsentralen og de humanitære organisasjonene kan i samarbeid med kommunen avklare mer konkret hvilke humanitære oppgaver som kan og bør utføres av frivillige.

Frivillige organisasjoner innen kultur og idrett kan utføre konkrete oppgaver etter avtale med kommunen, eller de kan få kommunale tilskudd i den perioden de aktuelle oppgavene blir utført. Preparering av skispor, vedlikehold av idrettsanlegg, drift av kulturhus er aktiviteter hvor det kan vurderes om aktivitetene skal gjennomføres av kommunen og/eller frivillige, og hvilke avtaler og støtteordninger som er aktuelle. Kultur- og idrettsorganisasjonene kan i samarbeid med kommunen avklare mer konkret hvilke oppgaver innen kultur og idrett som kan og bør utføres av frivillige, og hvilke betingelser som skal gjelde.

3 Status for frivillige organisasjoner i Nittedal

3.1 Idrett

Idrettslivet i Nittedal Kommune er preget av mangfold og meget stor interesse med et enormt antall medlemmer. Det finnes nær sagt alle idretter og klubbene har fostret mange talenter opp gjennom årene som er kjent langt utover Nittedal og Norges grenser. Kommunen har i dag elitelag – toppserielag i håndball og innebandy.

Den uorganiserte idretten ser ut til å være på vei opp i aktivitet, noe som er meget gledelig. Ved opparbeidelse av flere anlegg – både store og små – vil aktiviteten øke stort i årene framover.

De største utfordringene i årene framover er nevnt i tilfeldig rekkefølge.

- Det har vært en mangelfull tillitt mellom idrettslagene og administrasjonen i Nittedal kommune. Vi er på riktig vei, men fortsatt er det mye å rette på. Dette kan gjøres gjennom bedre og hyppigere kommunikasjon og møter.

Idretten føler i mange tilfelle at de ikke blir tatt på alvor og ønsker en bedre ordning når det gjelder håndtering av kommunale bygg og anlegg. Idretten ønsker at de nye adgangskortene for haller, etc. ikke skal vise begrensningene - men snarere mulighetene som et sånt system gir, gjerne at lagene har ett kort til hvert hovedlag som virker til enhver tid, slik at idretten kan utføre de oppgaver de ønsker til enhver tid. Disse kommer i tillegg til de som allerede er ute hos alle lagene. Haller og anlegg er en del av innbyggernes eiendom og bør forvaltes deretter. De økte leiesatsene skal brukes til økt vedlikehold gjennom et nært samarbeid mellom Nittedal Idrettsråd og Eiendomsavdelingen i Nittedal kommune. Vi tror dette vil gi brukerne et nærere forhold til de forskjellige fasiliteter - noe alle vil tjene på. Vi har alle en felles interesse av å holde tingene vedlike!

- En ny hall for trening må komme på plass i nær framtid. Tildelingen av timer i kommunale haller er et kjempeproblem som hvert år skaper stor strid innad i idretten på grunn av manglende kapasitet.
- Rammevilkårene må bedres. Det er nådd en grense for frivillighet. Strikken er i ferd med å ryke og når den ryker er katastrofen et faktum. Nittedal Idrettsråd vil senere på året eller primo 2006 legge fram et Idrettens Samfunnsregnskap (ISR) for å vise hvor mange frivillige timer som brukes og hvor mye dette utgjør i midler.
- Idretten ønsker fleksible åpningstider i alle haller. Dette har blitt bedre i året som har gått, men prisene bør holdes på et lavest mulig nivå, slik at alle har råd til dette. Åpne haller skaper aktivitet - noe som fører til at ungdom lager mindre bråk og mindre ødeleggelser.
- Det må bli enklere å etablere et fast forum med administrasjonen og politikere i Nittedal. Dette forum bør bygges opp rundt Nittedal Idrettsråd og ha minst 2 faste møter hvert år. Nittedal Idrettsråd skal ha uttalerett i alle saker vedr. idretten i Nittedal og være en høringsinstans for adm. og politikere.
- Utleiepriser i kommunale haller har vært og kommer til å bli et tema. Det er ikke nødvendigvis det største problemet pr. dato – bortsett fra prisene i svømmehaller. Det er i dag en forskjell på bidrag til inne- og uteidretter i Nittedal som i nær framtid bør sees nærmere på. Dette skaper også dårlige samarbeidsforhold mellom de forskjellige idretter.

- Overtagelse av kommunale anlegg (avtale skal utarbeides) kommer ikke til å bli gjennomført uten et større kommunalt bidrag. Ved alle anlegg bør det være faste støtteordninger. Vi snakker her kun om anlegg som skaper aktivitet – ikke klubbhus etc. Ved alle nye anlegg som legges til skoler og der skolene er en storbruker av anlegget skal det kommunale bidraget være 1/3 av totalkostnad når anlegget er tippemiddelgodkjent. De øvrige midler dekkes 1/3 del av tippemidler og 1/3 av klubb. Dette prinsippet benyttes av svært mange kommuner i Akershus.
- Det er behov også for mer penger til idretten. Det er i dag ikke lett å få foreldre/foresatte til dugnadsarbeid. Ildsjeler finnes alltid, men for de fleste finnes en grense for hva ting skal koste. Treningsavgifter opp mot 4000 kroner pr. år pr. barn blir da for mye. Det kommunale bidraget til idretten har nå i 10 ÅR vært kr. 480.000,- uten regulering. Dette skal da være til lys i lysløyper – O-kart – drift av anlegg og til uforutsette utgifter. Med et samlet medlemstall på flere tusen ligger bidraget fra Nittedal Kommune på bunnen i landet. Til sammenligning – uten at dette skal være en konkurrent – får ungdomsklubben i Hakadal bevilget kr. 240.000,- pr. år med aktivitet 1 gang pr. uke.
- Idrettslivet – både organisert og uorganisert – aktiviserer mange i dag og kommer i årene framover til å være en viktig støttespiller for det offentlige for å holde alle aldersgrupper i noenlunde fysisk form. Det er derfor viktig at alle parter gjør mest mulig ut av de midler som alle vet finnes i systemet og tilrettelegger best mulig for mest mulig aktivitet.

3.2 Kultur

Det ble gjennomført en kartlegging av kulturlivet i Nittedal i august/september 2005, i regi av Nittedal Kulturforum.

Svarprosenten fra organisasjonen var dessverre lav, men svarene kom likevel i et så stort antall og fra et så bredt spekter av organisasjoner, at vi nå har nyansert bilde av kulturlivet, og et godt grunnlag for å trekke konklusjoner.

Mangfold, engasjement og bredde

Rapporten bekrefter og forsterker inntrykket av et særdeles blomstrende kulturliv i Nittedal. Selv om de siste års trange kår har ført til betydelig slitasje hos mange ildsjeler, registrerer vi fremdeles både entusiasme og engasjement.

Det er også viktig å merke seg at tilbakemeldingene er nyanserte og at de slett ikke bærer preg av å være entydig negative. Det betyr likevel ikke at de til dels klare negative tilbakemeldinger ikke skal tas på alvor. Mange av de organisasjonene som framstår som kulturelle bærebjelker, er i nød.

Undersøkelsen bekreftet også at vi har et kulturliv som har langt større betydning enn å være ren hobbyvirksomhet. På tross av varierende ambisjons- og aktivitetsnivå, framstår disse som viktige formidlere av verdifull kultur.

Ringvirkningene av kulturaktivitetene er også betydelige. Verdien av å ha skolekorps er ikke bare at barn finner sammen i sunne interesser. Også den virksomheten som ivaretas av instruktører og foreldre har stor betydning. Engasjerte foreldre er ressurspersoner i bygda.

Svært mange av respondentene framhever betydningen av å bygge ned skiller. Dette gjelder kanskje i særdeleshet skille mellom aldersgrupper. Her er det ikke bare organisasjonene som i seg selv har mange aldersgrupper blant sine medlemmer som er viktige. Like viktig er det å erkjenne at organisasjoner, som kanskje isolert sett henvender seg til spesielle aldersgrupper, er svært avhengig av samarbeid og samspill med andre. Spesielt

innen korpsbevegelsen er dette synlig, der skolekorpene har en klar og uttalt frykt for at det bygges opp skillelinjer der det motsatte er nødvendig. Begrepene "barnekultur" og "voksenkultur" vinner ikke gjenklang i organisasjonene.

Økonomi

I undersøkelsen ble det lagt betydelig vekt på å kartlegge den økonomiske situasjonen. Resultatene er ganske sammensatt.

På kostnadssiden er det stor variasjon i utgiftene til instruksjon og kunstnerisk ledelse. Noen organisasjoner har ingen definert kunstnerisk ledelse, mens andre har profesjonelle ledere. Ser vi kunstnerisk ledelse og instruksjon i sammenheng, har vi flere eksempler på at de årlige kostnadene ligger betydelig over 200.000. Andre tunge utgiftsposter er materiell, der korpene og noen av teatergruppene har store utgifter.

Det er også et tankekors at det manglende kulturhuset også betyr en ikke ubetydelig ekstrautgift i forbindelse med arrangementer av en viss størrelse. Bjertnesaulaen er ikke bare et usedvanlig dårlig lokale, det er også svært kostbart å sette dette i såpass stand at det yter kulturen et minimum av rettferdighet.

På inntektssiden har vi medlemskontingenten som varierer fra 500 til mer enn 2.500 kroner pr. år. Etter siste års dramatiske reduksjon i kommunale tilskudd, har medlemskontingenten økt i mange av organisasjonene. Noen melder tilbake en viss nedgang i medlemsmassen på grunn av kontingenten.

Den store inntektskilden er egeninnsats i form av dugnader, loppemarkeder og lignende. Igjen er det korpene som har størst aktivitet, hvor det er behov for egeninnsats tilsvarende over 5.000 kr pr. medlem. Det er dessverre flere tilfeller hvor barn ikke får nytte godt av å ta del i kulturlivet, nettopp fordi dugnadsomfanget oppleves som alt for stort for foreldrene. Også i flere "voksne" organisasjoner blir dugnadsarbeidet så omfattende at enkelte velger å "melde overgang" til andre kommuner.

Likevel er det mange organisasjoner som har en relativt uproblematisk økonomisk tilværelse. Utfordringen blir å ta vare på mangfoldet, bredden og den høye kvaliteten som kulturlivet bærer preg av. Det kreves kraftig forbedrede økonomiske rammebetingelser for mange av organisasjonene, og spesielt de som favner mange medlemmer og har et høyt aktivitetsnivå. Den sjokkbehandling som kulturlivet følte etter budsjettbehandlingen i 2004 har hatt betydelige negative konsekvenser. Organisasjonene klarer ikke å kompensere for de betydelige nedskjæringer som ble foretatt. En betydelig opptrapping er påkrevet, og det haster. De problemer som store deler av organisasjonslivet opplever, øker etter som tiden går.

Lokaler

Lokalene for å bedrive kulturaktiviteter er skandaløst dårlig i Nittedal. Det er en kjensgjerning som blir ettertrykkelig understreket i vår kartlegging. Mange har imidlertid gode lokaler for øving, selv om det er mange praktiske problemer knyttet til lagring av instrumenter, tilgang til piano, osv.

Det er svært frustrerende å arrangere konserter, teaterforestillinger og andre kulturaktiviteter i et lokale som er så lite egnet for formålet som aulaen på Bjertnes, som likevel er bygdas beste lokale. Kulturuttrykk som i utgangspunktet holder et svært høyt nivå, reduseres i kvalitet. For i det hele tatt å kunne lage forestillinger som yter framførelsene noe som helst rettferdighet, kreves leie og installasjoner av dyrt lyd- og lysutstyr. Rigging av scene er såpass slitsomt, at enkelte medlemmer – i ramme alvor – ikke kommer seg på jobb dagen etter en forestilling.

Det er ingen arenaer i bygdas som fremmer kreativitet og økt aktivitet. Lokalene virker dirkede hemmende på virksomheten.

I kartleggingen ble det stilt spørsmål om organisasjonenes forventning til Nittedal Kulturforum. En gjenganger blant svarene, var at de håpet at dette ville bidra til en forgang i arbeidet om å reise et kulturhus.

Kravet om å få reist Nittedal Kulturhus er derfor sterkt og tydelig!

Forholdet til Nittedal kommune

Kulturskolen har store deler av virksomheten sin i skolekorps og strykeorkester, organisasjoner som i årevis har vært drevet fullt og helt av foreldrene. Her fungerer kulturskolen mest som arbeidsformidler i form av instruktører og dirigenter. Det er ingen svært negative tilbakemeldinger, og heller ingen "hurra-rop".

Forholdet til kulturseksjonen er blandet. Mange har ikke noe bevisst forhold til denne, mens de øvrige sprer seg over en skala fra "dårlig" til "meget godt" på spørsmålet om forholdet til seksjonen.

Den største misnøyen er rettet mot de folkevalgte. Dette bunner selvsagt i den store mistilliten som var resultatet av den kraftige nedskjæringen i bevilgningen til kulturen i bygda gjennom budsjettbehandling i 2004. Selv om tilliten bedres gjennom dialog og samarbeid, vil et forhold basert på tillit og respekt være avhengig av økonomiske tilskudd som er til å leve med.

Det er grunn til å nevne at mange av kulturorganisasjonene ikke har noe spesielt forhold til kommunens virksomhet, verken den administrative eller den politiske ledelsen. Dette er ikke nødvendigvis negativt, men mer en erkjennelse av at deler av kulturlivet utmerket godt står på egne ben, eller har en virksomhet som er svært innadrettet.

3.3 Humanitære organisasjoner og andre

De humanitære frivillige organisasjonene bidrar både med økonomiske og sosiale omsorgstiltak i Nittedal. Disse omsorgstiltakene finner sted både innen og utenfor kommunens institusjoner. Omsorgstiltakene er av betydelig størrelse. Flere av organisasjonene samler inn penger som settes inn i eksisterende og nye velferdstiltak. Alle organisasjonene legger også ned et betydelig antall timer i omsorgstiltak. De fleste omsorgstiltakene er i organisasjonenes egen regi. Likevel beveger organisasjonene seg innen en gråsoner av hva som er lovpålagte oppgaver for kommunen. Mottakerne av omsorgstiltakene er eldre, uføre og andre som på annen måte befinner seg på utsiden av arbeidslivet. Tiltakene vokser ut av møter som holdes jevnlig i den enkelte organisasjon. Organisasjonene er både medlemsbaserte og selvhjelpsorganisasjoner og holder jevnlig møter. På disse møtene holdes debatten levende om brukergruppens behov og interesser. På denne måten sikres lokaldemokratiet i grasrota. Møtene er også viktige formidlere av muligheter og rettigheter til medlemsmassen.

Organisasjonene er treffsteder for sine medlemmer. Flere av organisasjonene har i tillegg til møtevirkosheten treff, turer, aktiviteter og arrangementer. På denne måten arbeider organisasjonene forebyggende. Gjennom organisasjonene får nittedølen mulighet til å utvide sitt sosiale nettverk og å holde seg i aktivitet. Mye av den tradisjonelle "nabohjelpe" organiseres også i dag gjennom organisasjonene.

Når det er kutt i den kommunale velferden blir vekten på de humanitære organisasjonenes skuldrer tyngre. Når det er kutt i offentlige velferdstiltak merkes behovet i organisasjonene. Dette er samtidig som organisasjonene ikke opplever oppmuntring og stimulering fra kommunens side. Flere av organisasjonene melder om kutt i økonomisk støtte og at de ikke opplever å bli tatt på alvor. Organisasjonenes største utfordringer er å skaffe penger og å rekruttere flere medlemmer. Organisasjonene har kontakt og samarbeid med flere av kommunens seksjoner. Spesielt nevnt er helse- og sosial-, og kulturseksjonen, Døli, Skytta, og kommunalt råd for funksjonshemmede. Frivillighetssentralen har i

tillegg samarbeid med LA21, SLT, psykiatrihelsetjenesten, Nittedal-, Li- og Hakadal ungdomsskole, Rotnes skole, ASVO, Voksenskolene og NOA. Det er også samarbeid på tvers av organisasjonene.

Fra gammelt av har det vært vanlig å bli medlem av en humanitær organisasjon i tidlig alder. Dette medlemskapet har blitt fulgt opp gjennom hele livet. I dag er det mer vanlig å hoppe av og på frivillige prosjekter. Dette er tydelig også i Nittedal.

3.4 Kommunens forhold til de frivillige organisasjonene

I august sendte kulturseksjonen ut en forespørsel til kommunens seksjoner/avdelinger med en oppfordring om å melde tilbake hva som fungerer godt i samarbeidet med de frivillige og hva som kan forbedres.

Teknisk avdeling har samarbeid med idrettslagene i forbindelse med bruk av kommunens idrettbaner. Disse benyttes av Gjelleråsen IL og Nittedal IL. Dette samarbeidet fungerer godt. Både når det gjelder bruken av banen og utførelsen av vedlikeholdet som idrettslagene utfører for kommunen. I tillegg til dette kan samarbeidet kommunen har hatt med GIF om oppgraderingen av kommunens anlegg på Li til kunstgressbaner trekkes fram. Anlegget har blitt flott takket være GIFs dugnadsinnsats og økonomiske gave til kommunen.

Det er også noe samarbeid med de frivillige når det gjelder plansaker og særlig dispensasjoner til tiltak. Stort sett går samarbeidet greit, men de fleste reagerer på gebyrene.

Gjennom LA21- utvalget har man fått til miljødugnader en gang i året. Dette har fungert ganske bra. LA21- utvalget har tidligere hatt en tilskuddspost hvor de frivillige kunne søke om midler til LA21-tiltak. Dette skapte mye engasjement. Leder av frivillighetssentralen er medlem av LA21- utvalget. Det er erfaringsmessig mye lettere å få til et samarbeid med de frivillige gjennom leder av frivillighetssentralen enn om kommunen tar direkte kontakt.

Eiendomsavdelingen har et utstrakt samarbeid med idrettslagene og idrettsrådet. De uttaler at de har en god kommunikasjon og et godt samarbeid med de fleste idrettslagene. Noen idrettslag er gode på tilbakemeldinger dersom det er oppstått feil. De gir også positive tilbakemeldinger når de er fornøyde med den servicen de har fått. De gir også uttrykk for at samarbeidet med idrettsrådet fungerer bra. Avdelingen mener at det har blitt en bedre struktur på samarbeidet etter at stilling som idrettssekretær er opprettet.

Avdelingen mener at følgende kan bedres: Gi tidligere beskjed til idrettssekretæren ved avvikling av store arrangementer slik at annen aktivitet i lokalene kan avlyses. Her er det egne retningslinjer som er kjent for lagene. Ta direkte opp med avdelingen forhold man er misfornøyd med slik at det er mulig å bedre forholdene. Noen idrettslag bruker ikke idrettsrådet som det overordnede organ det er. Nittedal idrettsråd kan bli tydeligere i sine tilbakemeldinger. Dette gjelder spesielt i forbindelse med høringer i saker som skal opp til politisk behandling.

Sosialtjenesten har noe samarbeid med Landsforeningen mot stoff, avd. Nittedal. De kan tenke seg å samarbeide med frivillighetssentralen og Røde Kors besøkstjenesten. **Barneverntjenesten** ved utekontakten har mottatt økonomisk støtte til forebyggende arbeid fra Lions og Husmorlaget.

Nittedal dagsenter har et godt samarbeid med frivillighetssentralen og Lions. Ønsker å utvide dette samarbeidet.

Kulturseksjonen har et utbredt samarbeid med de frivillige lag og foreninger, spesielt innenfor idrett, musikkorganisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kulturskolens samarbeid med korps innebærer kjøp av elevplasser som er regulert i samarbeidsavtaler. Avtalene inngås for hvert skoleår. Strykeorkesteret kjøper timer som de disponerer selv til sine elever.

Alle skolekorpene, strykeorkesteret, Nittedal barne- og ungdomskor og Trollskogen barne- og ungdomsteater kjøper kunstnerisk ledelse fra kulturskolen. Organiseringen av tilsettingsforholdene rundt disse vil bli avklart inneværende skoleår. Samarbeidet mellom de kunstneriske lederne og organisasjonene fungerer bra. Organisasjonene er flinke til å melde inn til kulturskolen de problemene som dukker opp. Kulturskolen tar initiativ til to-tre fellesmøter for styrene og kulturskolen i løpet av året. All informasjon som går ut til lærerne går også ut til styrene i organisasjonene. Samarbeidet om den kontinuerlige driften av undervisningen oppleves som god.

For øvrig samarbeider kulturseksjonen nært med idrettsrådet i forbindelse med fordeling av tilskudd, prioritering av spillemiddelsøknader, anleggsplan for idrett og fysisk aktivitet.

Idrettsrådet og Nittedal kulturforum er representert i juryen for kulturpriser.

Samarbeidet med idrettslagene i forhold til bistand med søknader vedrørende spillemidler er meget god. Vi har også gode erfaringer med samarbeidet med de frivillige i Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak, sommeruka, Ungdommens kulturmønstring og andre type arrangementer.

Konklusjon

Som konklusjon fungerer samarbeidet mellom kommunen og de frivillige bra på de fleste områder. Det ser ut for at rutiner og arenaer for dialog og samhandling kan bedres

3.5 Konsekvenser av forhøyet hall-leie

Kommunens satser for leie av idrettshaller og andre idrettsarenaer har gjennomgått en til dels dramatisk økning. Selv om ad hoc-utvalget har som et av sine mandater å vurdere konsekvensene av dette alene, vil det være helt umulig å se dette i sammenheng med idrettslagenes økonomiske situasjon, og da spesielt de kommunale tilskuddene til idrettsaktiviteter.

For idrettslagene, som er genuint opptatt av å skape så mye positiv aktivitet som mulig for de midlene som er til rådighet, er dagens situasjon uholdbar. Tilskuddene fra kommunen er mer enn halvert, samtidig som kommunen øker satsene for leie med opptil 400 %, fra 80 til 400 kroner! Vi har likevel valgt her å konsentrere oss om leiesatsene spesielt.

De økte leiesatsene slår veldig ulikt ut for ulike brukergrupper. Dette skyldes nok blant annet en mangelfull konsekvensutredning fra kommunens side, kombinert med manglende dialog med brukerorganisasjonene. Det mest nærliggende eksemplene er satsene for leie av badene. Her ble leieprisene satt opp med 400 %, noe som selvsagt gjør det helt umulig for seriøse brukergrupper å planlegge virksomheten, og langt på vei også umulig å videreføre de aktivitetene som i mange år har hatt store positive ringvirkninger, for eksempel den svømmeundervisningen som idrettslagene i mange år har tilbudt barn og unge. En dramatisk konsekvens kan være at GIFs svømmegruppe kan bli nedlagt i 2007.

Paradokset er at de samme leiesatsene gjør det attraktivt for private brukergrupper, som kanskje mer for hyggens skyld, kan leie badene til en rimelig penge. Ukritisk forhøyet leie, uten at det er differensiert på ulike grupper, er derfor svært uheldig.

Vi har også andre eksempler på at positive aktiviteter nå må avsluttes, som for eksempel GIF Fotball Døgnet Rundt. Det er ille at kommunens satser har satt sluttstrek for en så positiv aktivitet – og som har vist sin berettigelse i 17 år.

En del av leiesatsene baseres på en vurdering av om aktiviteten er kommersiell. Her er det et betydelig sprik i oppfatning mellom kommunen og organisasjonene. At det selges pølser og brus på et idrettsarrangement kan ikke være ensbetydende med at arrangementet er kommersielt. Inntektene fra pølsesalget er i beste fall et begrenset bidrag til idrettslagets slunkne kasse. Konsekvensene av kommunens regelverk er at svært mange aktiviteter får alt for høye leiesatser.

Konsekvensene av forhøyet hall-leie er at aktiviteter må innstilles, og at hallene etter hvert kommer til å stå ubrukt. Dette er neppe en ønsket utvikling, og konsekvensen for kommunen kan komme til å bli at de totale leieinntektene likevel ikke kommer til å øke.

I noen tilfeller har kommunen og organisasjonene et felles ønske om å overdra ansvaret for driften fra kommunen til idrettslagene. Dette vanskeliggjøres ved at kommunen nærmest som prinsipp ikke vil diskutere de økonomiske konsekvensene av en slik overdragelse.

En siste konsekvens av de siste justeringene av hall-leie, er at organisasjonene føler en manglende respekt fra kommunens side. Kommunen inviterer riktignok til dialog, men uten at organisasjonenes forslag blir tatt opp til realitetsbehandling. Ikke engang kommunale byråkratiske irrganger rettferdiggjør slikt.

4 Visjon for frivillig arbeid i Nittedal

Nittedal framstår i 2009 som en foregangskommune i samspillet mellom kommunens ledelse og administrasjon, næringslivet og de frivillige organisasjonene. Bygda kjenntegnes ved et blomstrende organisasjonsliv, til glede for de mange aktive, men også alle de som nyter godt av de frivillige organisasjonenes arbeid. Samarbeidet mellom de ulike aktørene preges av gjensidig respekt, raushet og entusiasme.

5 Mål

1. Nittedal kommune bruker frivillighet, kultur og idrett aktivt for å skape tilhørighet til bygda vår, og for å bygge felles identitet.
2. Det er et klima for gode prosesser og god dialog i møtepunktet mellom politikere, administrasjon og de frivillige organisasjonene.
  - Organisasjonene, kommunens administrasjon og politikerne har *faste* møtepunkter, for å drøfte ulike problemstillinger.
3. Organisasjonene har en forutsigbar og fleksibel tilskuddsordning.
  - Økonomiske tilskudd endres ikke dramatisk uten at organisasjonene tas med på råd, og har mulighet til å forberede seg.
  - Tilskuddsordningene er fleksible, slik at tilskuddene rettes inn mot de målgrupper som har størst behov og som skaper størst aktivitet.
4. Nittedal har arenaer for store kultur- og idrettsarrangementer i sentrum av Nittedal.
  - Nittedal kulturhus er en smeltedigel for kulturaktiviteter i offentlig regi og gjennom de frivillige organisasjonene.
  - Nittedal Kulturhus tiltrekker seg store kulturarrangementer, med stor deltagelse også utenfra bygda.
  - Det er reist en ny idrettshall på Mo.
  - Kulturhuset, rådhuset, rådstua, idrettshallen og skoler i nærheten inngår som deler av et totalt tilbud for de som ønsker å gjennomføre store arrangementer.
5. Nittedal kommune og de frivillige organisasjonene er samarbeidspartnere og oppfattes ikke som motarbeidende institusjoner. De frivilliges representanter er naturlige samtalepartnere og rådgivere i de saker som er relevante for disse interessegruppene.
6. Organisasjonene inviteres til å bidra i plan- og budsjettarbeid.
  - Organisasjonene konsulteres i arbeidet med revisjon av kommuneplanen og også øvrig planarbeid der dette er naturlig.
7. Nittedal kommune bidrar til å synliggjøre, stimulere og skape interesse for frivillig arbeid.
  - Informasjon om frivillige organisasjoner og frivillig arbeid er samlet på ett nettsted, med effektive funksjoner for oppdatering. Det er lett å få en god oversikt over de frivillige organisasjonenes samlede tilbud.
  - Det foreligger enkle og oversiktlige avtaler om leie av lokaler, som stimulerer frivillig virksomhet.
8. De frivillige organisasjonene er representert gjennom et fåtall interesseorganisasjoner

- Nittedal Idrettsråd, Nittedal Kulturforum og Frivillighetssentralen opptre på organisasjonenes vegne i spørsmål av felles interesse.
9. Kommunen har en frivillighetsmelding om tilrettelegging av frivillig arbeid.
- Frivillighetspolitikk er en del av kommunens rulleringsplan med årlige evalueringer.

6 Anbefalinger

	Tidsfrist
1. Rammebetingelsene for eksisterende frivillige organisasjoner må bedres for å beholde og videreutvikle tilbudet innen kultur, idrett og annet frivillig arbeid. Ildsjeler er motorer innen frivillig arbeid, og disse må ha tilfredsstillende arbeidsbetingelser for å kunne videreføre sitt arbeid.	2006 (budsjett 2007)
2. Tilskuddsordningen til frivillige organisasjoner bør revideres, og tilskuddene bør økes for de organisasjonene som skaper størst aktivitet og trenger det mest. Tilskuddsordningen bør ta høyde for synergien ved aktiviteter på tvers av aldersgrupper, innen en organisasjon eller på tvers av organisasjonene.	2006 (budsjett 2007)
3. De frivillige organisasjonene inviteres til en diskusjon rundt økonomiske rammebetingelser og tilskuddsformer på et så tidlig stadium i budsjettprosessen at dette kan bidra til å danne grunnlaget for administrasjonens budsjettforslag.	2006 (budsjett 2007)
4. De frivillige organisasjonene tas med på råd i arbeidet med å utforme kriterier for tilskudd fra driftsfondet for kultur, idrett og annet frivillig arbeid, i henhold til de tidsfrister som allerede foreligger.	Våren 2006
5. Kommunen tar initiativ til en idédugnad for å avdekke alternative økonomiske stønadsformer, og vil deretter ha som oppgave å holde seg løpende orientert om dette.	2006
6. Planarbeidet for reising av Nittedal Kulturhus skal igangsettes i 2006, med det som mål at kulturhuset er innflyttingsklart senest 2009.	Oppstart 2006 Innflytting 2009
7. Kommunale tilskudd til kulturhus og idrettsanlegg bør i prinsippet håndteres etter samme retningslinjer.	2006
8. Det etableres faste møtepunkter mellom de frivillige organisasjonene, representert ved Nittedal Idrettsråd, Nittedal Kulturforum og Frivillighetssentralen, og kommuneadministrasjonen og politikerne. Det bør være møter to ganger i året, og på tidspunkter som er naturlig i forhold til kommunens plan- og budsjettarbeid. Første møte skal gjennomføres våren 2006. Kommunen tar initiativ.	Våren 2006
9. Kommunen tar initiativ til en dialog med de frivillige organisasjonene med det som mål å legge grunnlaget for en mer målrettet kommunal kulturvirksomhet. Her skal det legges vekt på at kommunen og de frivillige organisasjonene samlet skal gi innbyggerne et godt kulturtilbud, både i form av frivillig arbeid og kulturopplevelser. Dette skal legge grunnlaget for en optimal organisering av kulturseksjonen.	2006
10. Kommunen tar initiativ til å etablere et nettsted som omhandler frivillig arbeid i Nittedal. Gjennom avtaler kan frivillige organisasjoner gis det daglige ansvaret for oppdatering og vedlikehold av nettstedet. Ved valg av ny teknologi for vedlikehold av kommunens nettsted, bør det tas hensyn til at frivillige organisasjoner kan bruke de samme verktøy for vedlikehold av denne informasjonen. Arbeidet med nettstedet bør starte våren 2006, og en første versjon av dette skal lanseres løpet av 2006.	2006

-
11. De frivillige organisasjonene, representert ved Nittedal Idrettsråd, Nittedal Kulturforum og Frivillighetssentralen bør etablere faste møtepunkter, for diskusjon av temaer av felles interesse. Arbeidet bør ha spesiell fokus på å stimulere til aktivitet på tvers av organisasjoner, alder og andre skillelinjer. Første møte bør gjennomføres våren 2006.	Våren 2006
12. Frivillighet bør inngå som en naturlig del av skolene som praktisk og teoretisk valgfag.	2008
13. Det bør jobbes for bedre forankring av frivillighet i institusjonene	2006
14. Kommunen skal utarbeide en frivillighetsmelding, som på bredt grunnlag omhandler alt frivillig arbeid, og samspillet mellom offentlige aktører og de frivillige organisasjonene. Arbeidet med frivillighetsmeldingen skal starte 2007.	2007
15. Organisering, oppfølging og koordinering av samarbeidet med de frivillige organisasjonene bør forankres klart i administrasjonen, og bør, etter utvalgets mening, ses i sammenheng med arbeidet i Sp@taket.	2006

Følgende anbefalinger er knyttet spesielt til konsekvensene ved forhøyet hall-leie:

16. Ved fastsettelse av leiesatser skal samfunnsperspektivet tillegges en betydelig vekt. Satsene kan derfor ikke ukritisk bestemmes av kommunens kostnader forbundet med driften av hallene.
  17. Satsene skal differensieres for ulike brukergrupper. Det betyr blant annet at grupper som har behov for tilgang ut i fra et åpenbart helsemessig behov, skal prioriteres og således ha lavere leiesats.
  18. Justering av satsene skal skje på en slik måte at det er håndterbart for de organisasjonene som blir berørt. Politiske vedtak må skje i respekt for organisasjonenes behov for forutsigbarhet og mulighetene til å planlegge.
  19. Det skal foreligge enkle og klare regler for leie av haller og andre arealer.
  20. Kun arrangementer der overskuddet hentes ut som profitt, vurderes som kommersielle. Dette betyr at det for tiden kun er eliteseriekamper som kan vurderes som kommersielle arrangementer.
  21. I eventuelle avtaler om overdragelse av driftsansvaret for arenaer fra kommunen til de frivillige organisasjonene, skal vurderingen av økonomiske tilskuddsordninger være en naturlig del.
-